

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ Ing. D. G.**, bývajúceho v T., **2/ J. K.**, bývajúceho v Z., **3/ J. G.**, bývajúceho v T. všetci zastúpení JUDr. V. V., advokátkou v T., proti odporcom **1/ V.**, **2/ M.**, so sídlom v B., **o vyslovenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru**, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp.zn. 6 C 41/2007, o dovolaní navrhovateľov 1/, 2/ a 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29. júna 2009, sp.zn. 6 Co 101/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. júna 2009, sp.zn. 6 Co 101/2008 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trebišov rozsudkom z 9. januára 2008, č.k. 6 C 41/2007- 216 určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru navrhovateľov 1/, 2/ a 3/ dané odporcom 1/ zo dňa 16.1.2007 je neplatné. Návrh navrhovateľov voči odporcovi 1/ zamietol. Odporcovi 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom na trovách konania 22 260,-- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Dospel k záveru, že stupeň intenzity porušenia pracovnej disciplíny u navrhovateľov nedosahuje hranicu zvlášť hrubého porušenia pracovnej disciplíny, ktorý by bol dôvodom pre použitie výnimočného spôsobu skončenia pracovného pomeru okamžitým zrušením. Nestotožnil sa s dôvodmi zástupcu odporcov a to v tom smere, že pokiaľ sa týka odporcu 1/, mal súd konanie voči nemu zastaviť a pokiaľ ide o odporcu 2/, voči nemu nebol návrh uplatnený včas. Poukázal na to, že navrhovatelia podali návrh na súd voči odporcovi 1/ dňa 6.3.2007 a následne žiadali rozšíriť okruh účastníkov na strane odporcu a to M. v . Súd prvého stupňa uznesením zo dňa 27. júla 2007 č.k. 6 C 41/2007-59 pripustil do konania ďalšieho účastníka na strane odporcu a to M., . Bolo preukázané výpoveďami štatutárneho zástupcu odporcu, že odporca 1/ bol písomne splnomocnený zastupovať odporcu 2/

v pracovnoprávných veciach v plnom rozsahu. Okrem toho odporca 1/ uzatvoril pracovnú zmluvu s navrhovateľmi, dohody, ako aj skončenie pracovného pomeru. Odporca 1/ ako splnomocnený zástupca konal za odporcu 2/, preto podaný návrh navrhovateľov na súd tento pokladal za návrh podaný včas voči obidvom odporcom. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie M. rozsudkom z 29. júna 2009 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh navrhovateľov o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru vo vyhovujúcom výroku zamietol. Zrušil rozsudok v zamietacom výroku vo vzťahu k odporcovi 1/ a konanie voči odporcovi 1/ zastavil. Navrhovateľov 1/ až 3/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť odporcovi 2/ náhradu trov konania vo výške 261,21 € (7 869,20 Sk) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania vo vzťahu navrhovateľov 1/ až 3/ a odporcu 1/ rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je neplatnosť skončenia pracovného pomeru navrhovateľov u označených odporcov, ku ktorému došlo v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce pre porušenie pracovnej disciplíny, ktorej sa navrhovatelia dopustili 15.1.2007. Konštatoval procesné pochybenie súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o spôsobilosť byť účastníkom konania označeného odporcu 1/ - V.. Z obsahu spisu je zrejmé, že navrhovatelia za odporcu označili pri podávaní návrhu V., ktorý nemôže mať spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže nemá právnu subjektivitu, teda nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti v zmysle § 19 O.s.p. Táto skutočnosť je zrejmá zo znenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 3/1993 Z.z. o zriadení Armády Slovenskej republiky v znení zmien a doplnkov. V zmysle § 2 ods. 4 zákona č. 3/1993 Z.z. pri zabezpečovaní úloh armády koná za armádu vo vymedzenom rozsahu služobný orgán určený hlavným veliteľom ozbrojených síl a ministrom obrany Slovenskej republiky (ďalej len minister). V konaní pred súdmi armádu zastupuje ministerstvo obrany. Preto, pokiaľ navrhovatelia označili pri podávaní návrhu ako odporcu V., ktorý nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, odvolací súd v súlade s ustanovením § 104 ods. 2 O.s.p. s poukazom na ustanovenie § 19 O.s.p. konanie voči nemu zastavil. Podľa názoru odvolacieho súdu takto označený odporca pre nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania nemôže v konaní vystupovať a ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, preto v zamietavom výroku vo vzťahu k V. zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie voči nemu zastavil. Vychádzajúc zo skutočností, že pôvodne označený odporca, teda vojenský útvar nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, a teda ho nemožno v konaní ani nahradiť iným

účastníkom, ako to chcel v tomto prípade urobiť súd prvého stupňa, keď pripustil vstup M. ako odporcu 2/, odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti a návrh voči odporcovi 2/ zamietol. Odvolací súd poukázal na to, že v danom prípade navrhovatelia uplatnili svoj nárok z tvrdeného neplatného skončenia pracovného pomeru na súde dňa 6.3.2007 návrhom voči V.. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že rozšírili návrh aj voči M. dňa 14.6.2007, keď v konaní bolo jednoznačne preukázané, že tento účastník je zamestnávateľom navrhovateľov, vychádzajúc z ustanovenia § 77 Zákonníka práce za použitia ustanovenia § 36 Zákonníka práce, odvolací súd zamietol návrh navrhovateľov o vyslovenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, pretože voči odporcovi 2/ bol tento uplatnený až po uplynutí dvojmesačnej lehoty stanovenej v § 77 Zákonníka práce. Po takto zistených skutočnostiach odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa síce správne aplikoval Zákonník práce, ale jeho ustanovenia, pokiaľ ide o skončenie pracovného pomeru navrhovateľov nesprávne aplikoval. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že je tu daný odvolací dôvod namietaný odporcom 2/ a jeho odvolaniu vyhovel. Skutočnosťou, či došlo k porušeniu pracovnej disciplíny sa už nezaoberal. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. za použitia § 142 ods. 1 O.s.p. Vo vzťahu k odporcovi 1/ v súlade s ustanovením § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keďže konanie bolo voči nemu zastavené.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, v časti v ktorej odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa podali navrhovatelia dovolanie. Žiadali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok odvolacieho súdu a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny. Namietali nesprávne právne posúdenie správne zisteného skutkového stavu odvolacím súdom. Odvolaciemu súdu vytýkali, že sa nezaoberal hmotnoprávnou stránkou veci a svoje rozhodnutie založil na procesnej stránke napriek tomu, že odporca 2/ v zákonnej lehote nepodal odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým pripustil do konania ďalšieho účastníka na strane odporcu. Z toho dôvodu toto právoplatné uznesenie považujú za zákonný dôkaz, z ktorého vyplývajú pre účastníka konania práva a povinnosti. Ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu nikto toto uznesenie nezrušil. Poukázali ďalej na to, že navrhovatelia ako civilní zamestnanci odporcu 1/ v zákonnej lehote uplatnili voči odporcovi 1/ návrh na určenie neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru. Odporca 1/ konal v rámci poverenia odporcu 2/ a vystupoval svojim menom v pracovno- právnych vzťahoch v plnom rozsahu. Bol oprávnený uzatvárať pracovný pomer, meniť pracovný pomer a aj skončiť pracovný pomer. Tak odporca 1/ učinil voči

navrhovateľom úkon okamžitého skončenia pracovného pomeru v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce z dôvodu hrubého porušenia pracovnej disciplíny navrhovateľmi v nočnej službe dňa 15.1.2007 o 2,40 hod. Toto okamžité skončenie pracovného pomeru odporca učinil aj napriek tomu, že ani jeden z navrhovateľov nebol doposiaľ ani raz upozornený na porušenie pracovnej disciplíny, nebol disciplinárne ani inak trestaný. Konanie odporcu preto považovali za účelové, neobjektívne a netransparentné.

Odporca 2/ považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne, v súlade so zákonom a preto navrhol dovolanie navrhovateľov ako nedôvodné zamietnuť. Poukázal na to, že navrhovatelia v dovolaní podanom v predmetnej veci neuviedli žiadne také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali zmenu rozsudku odvolacieho súdu, rovnako ani nepreukázali žiadne skutočnosti, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorí sú zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľov je podané opodstatnene.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný

uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích dôvodov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., dovolací súd najskôr pristúpil k skúmaniu väd konania, v zmysle hore uvedeného, i keď ich dovolatelia osobitne nenamietali. Dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou, vyjadrenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p., nakoľko postupom odvolacieho súdu bola navrhovateľom odňatá možnosť konať pred súdom.

Predmetnému dôvodu dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že odvolací

súd pri prejednávaní a rozhodovaní vecí postupoval v rozpore s právnymi predpismi (§ 213 ods. 2 O.s.p.) a navrhovateľom znemožnil uplatniť procesné práva priznané im právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov.

V zmysle § 372p O.s.p. sa na konania začaté pred 15. októbrom 2008 použijú predpisy účinné od 15. októbra 2008, ak nie je ďalej ustanovené inak.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní vecí nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z. bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. mandukčnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

Občiansky súdny poriadok stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením vecí súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť k ich preukázaniu dôkazy. Sudcov iný právny názor, než je názor účastníkov konania môže súd účastníkom v priebehu konania oznámiť. Účelom oboznámenia účastníkov konania s tzv. predbežným právnym posúdením vecí je zameranie dokazovania na sporné skutočnosti tak, aby sa vyslovený

predbežný názor sudcu potvrdil alebo vyvrátil. To znamená, že inštitút tzv. predbežného právneho posúdenia veci sa uplatní iba v prípade rozhodovania o veci samej, t.j. o samotnom uplatňovanom návrhu.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa návrhu vo veci samej vyhovel z dôvodov, že stupeň intenzity porušenia pracovnej disciplíny u navrhovateľov nedosahuje hranicu zvlášť hrubého porušenia pracovnej disciplíny, ktorý bol dôvodom pre použitie výnimočného spôsobu skončenia pracovného pomeru okamžitým zrušením. Preto určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru zo dňa 16. januára 2007 dané odporcom 1/ je neplatné. Návrh navrhovateľov voči odporcovi 1/ zamietol. Mal preukázané výpoveďami štatutárneho zástupcu odporcu, že odporca 1/ bol písomne splnomocnený zastupovať odporcu 2/ v pracovnoprávných veciach v plnom rozsahu. Okrem toho odporca 1/ uzavrel pracovnú zmluvu s navrhovateľmi, dohody, ako aj skončenie pracovného pomeru. Odporca 1/ ako splnomocnený zástupca konal za odporcu 2/, preto podaný návrh navrhovateľov na súd tento pokladal za návrh podaný včas proti obidvom odporcom. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku zmenil tak, že návrh navrhovateľov o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru zamietol a v zamietajúcom výroku vo vzťahu k odporcovi 1/ a konanie voči odporcovi 1/ rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie voči nemu zastavil. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v porovnaní so súdom prvého stupňa sa skutočnosťou, či došlo k porušeniu pracovnej disciplíny navrhovateľmi nezaoberal a rozhodnutie založil na tom, že označený odporca V. nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže nemá právnu subjektivitu, t.j. spôsobilosť mať práva a povinnosti (§ 19 O.s.p.), nemôže v konaní vystupovať a ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Návrh navrhovateľov voči odporcovi zamietol z dôvodov, že tento bol uplatnený až po uplynutí dvojmesačnej lehoty stanovenej § 77 Zákonníka práce.

Pokiaľ však bol odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, mal vyzvať účastníka konania (navrhovateľov), aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Keďže tak neurobil, zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože

rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami navrhovateľov uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 22. septembra 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová